1853. N°. 152.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 21 DECEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 20 December.

Eergisteren heeft eene commissie van drie Studenten aan den Heer Gevers van Endegeest, Curator van deze Hoogeschool, een adres van de Leydsche Studenten overhandigd, waarbij de Curatoren worden uitgenoodigd gevolg te geven aan het door den Heer Gevers in de Tweede Kamer gedane beroep op de deelneming van bijzondere personen tot de oprigting van een Sterrekundig Observatorium alhier. Bij de openbare beraadslagingen in de Tweede Kamer over de begrooting van het Departement van Binnenlandsche Zaken heeft namelijk de Heer Gevers van Endegeest den wensch geuit, dat, naardien de Regering niet genegen scheen te zijn de niet onbelangrijke sommen voor een Observatorium te Leyden af te staan, door eene inschrijving eenige gelden zouden worden bijeengebragt, opdat de Regering in staat zou zijn het ontbrekende aan te vullen. — De commissie had in last namens de Studenten mede te deelen, dat uit de algemeene kas van het Studenten-Corps eene som van *f* 500 was afgezonderd als eene eerste bijdrage voor het op te rigten Observatorium, en dat er buitendien besloten was aan ieder Student in 't bijzonder door eenen inteekenlijst de gelegenheid te geven van zijne persoonlijke deelneming te doen blijken.

— Wij vernemen dat de Heer Sepp, beroepen bij de Doopsgezinde gemeente alhier, dat beroep heeft aangenomen.

— Door de alhier heerschende ziekte is van 14 tot 20 December aangetast één persoon, welke is overleden.

— Het getal opgenomenen in het werkhuis, in de drie laatste dagen, is geweest als volgt:

18 December	427	volwassenen,	212	kinderen,	te zamen	639.
19 »	480	»	225	»	»	705.
20 »	548	»	239	»	»	787.

— H. M. de Koningin-weduwe heeft aan het fonds van Weldadigheid te Noordwijk-Binnen *f* 50 doen toekomen en aan de Vereeniging Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede te Amsterdam *f* 300.

— In het hoofdkiesdistrict Sliedrecht moet eene herstemming plaats hebben tusschen de Heeren A. A. Visser, te Sliedrecht en A. H. van Tienhoven, te Ameide als lid der Prov. Staten van Zuidholland.

— Te Gorinchem is tot lid van de Prov. Staten benoemd de Heer H. Willemsteyn met 152 van de 260 uitgebragte stemmen.

— De jagt op klein wild wordt met den 31sten December gesloten.

— De Handelmaatschappij heeft bevracht voor Amsterdam en Rotterdam elk 3 schepen.

— De *Amst. Cour.* bevat het volgende: Wij vernemen dat Dr. G. D. J. Schotel zich dezer dagen te Dordrecht heeft bezig gehouden met het doorzoeken der archieven, ten einde aanteekeningen te maken voor eene *Geschiedenis der Dordtsche Synode* 1618—1619, die hij van plan is in het licht te geven en waarvoor hij ook andere archieven wenscht te raadplegen. Mogt iemand in het bezit zijn van handschriften, die Synode betreffende, zoo wordt hij ten vriendelijkste uitgenoodigd, die (zoo mogelijk) aan het adres van den Boekverkooper P. H. Noordendorp, te 's Hage, te zenden, zullende deze na gebruik *franco* en *in dank* worden teruggezonden.

Ook meldt genoemd blad, dat volgens onderscheidene particuliere berigten uit Oost-Indië, de Gouverneur-Generaal Duymaer van Twist verpligt was geweest, het dagelijksch beheer van zaken over te dragen aan den Raad van Indië, tijdelijk Vice-President Rufoffs, ten einde zich tot herstel van zijne gezondheid te begeven naar zijne koeler gelegen buitenplaats Tjipannas in de bovenlanden.

— Van den Helder wordt gemeld, dat men aldaar in ongerustheid verkeerd had over het lot van 2 sloeperlieden, die den 14den in gezelschap van andere sloepen naar zee waren gestoken, om aan binnenkomende schepen hunne hulp te bieden. Met een derden makker in eene ranke vlet gezeten, schijnen zij zich te ver te hebben gewaagd, zoodat zij door stroom en wind gedreven, hoewel toen nog gelukkig te Petten aanlandden. Door eene onbegrijpelijke roekeloosheid schijnen 2 hunner daarna den terugtogt te hebben willen beproeven; maar naauwelijks van wal gestoken, joeg de felle oostenwind hun ligt vaartuig in den vollen stroom; spoedig waren zij door de nijpende koude buiten staat hunne riemen te gebruiken, zoodat zij zich op goed geluk moesten laten drijven. In dien treurigen toestand werden zij den 15den door een Maassche visscherssloep, ter hoogte van Katwijk ontdekt, die de verkleumden liefderijk aan boord namen en den 16den behouden aan den Helder terug bragten. Van den een waren echter de voeten, van den ander de vingers bevrozen.

— Den 19den zijn te Amsterdam 18,000 emmers duinwater afgeleverd.

— Het drinkwater is te Vlissingen zoo schaars, dat men het uit Holland moet laten komen.

— Het ijs op de rivier de Merwede is reeds zoo sterk, dat er den 18den aan het veer tusschen Hardinxveld en Werkendam 25 vette koeijen, ieder van 12 tot 1400 ℔ zwaar, zijn overgegaan.

— Te Grouw in Friesland heeft zich den 12den een Ooijevaar op een schoorsteen vertoond, die zich aan den verwarmenden rook scheen te koesteren.

— Te Dusseldorp is de bekende schilder J. P. Hasenclever in den ouderdom van 43 jaren overleden.

's GRAVENHAGE, 20 December.

Z. M. heeft benoemd tot Burgemeesters van Geertruidenberg en Vries, de Heeren L. P. Loene en Mr. J. Linthorst Homan.

— Bij Koninklijk besluit van den 15den dezer, is aan den Majoor Johs. de Veer, Gezaghebber van St. Eustatius, op zijn daartoe gedaan verzoek verleend een eervol ontslag als zoodanig, onder toekenning van pensioen, en in zijne plaats benoemd de Heer W. H. J. van Idsinga, thans Landdrost van het district Nickerie in de kolonie Suriname.

— Z. M. heeft beslist, dat het lidmaatschap der regterlijke magt onvereenigbaar is met het Rentmeesterschap der Stads-Armenkamer te Schiedam.

— Heden wordt Z. M. van het Loo te terug verwacht.

— De Minister van Koloniën zal morgen (Woensdag) geen gehoor verleenen.

— Men verzekert dat de Commissie door den Koning benoemd om het werk eener regterlijke organisatie voor te bereiden, haren arbeid voltooid en haar verslag aan den Minister van Justitie overhandigd heeft.

— De Minister van Financien verwittigt de belanghebbenden, dat van nu af tot aan het einde der maand Februarij aanstaande, de verzending van de brievenmalen bestemd voor Nederlandsch Indie, met den landpost over Triëst, telkens met één dag zal worden vervroegd, tot voorkoming eener gedurende het wintersaisoen ligt mogelijke vertraging in de overkomst.

De laatste dagen der verzending uit Amsterdam, Rotterdam enz., zijn alzoo gedurende het bovengemelde tijdvak den 3den en den 20sten van elke maand, en uit andere gedeelten van het Rijk in evenredigheid.

Tevens worden al de belanghebbenden, die aan de verzending langs den weg over Marseille de voorkeur geven, aangemaand om het daarmede niet op den laatsten dag te laten aankomen, zoolang de overtogt der rivieren met bijzondere moeijelijkheden gepaard gaat.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 19 December.

In deze zitting is na langdurige beraadslaging aangenomen het wets-ontwerp houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten enz. binnen den omtrek van vestingwerken van den Staat, met 27 tegen 6 stemmen.

Tegen hebben gestemd de Heeren Cremers, van Sasse van Ysselt, van Rhemen van Rhemenshuizen, van Swinderen, de Bruyn en Sassen.

Thans is aan de orde het wets-ontwerp tot bekrachtiging der overeenkomst met de Nederl. Handelmaatschappij.

De Heer van Swinderen stelt voor die beraadslagingen uit te stellen tot een nader te bepalen dag en intusschen aan den Minister van Kolonien te verzoeken, aan de Kamer mededeeling te willen doen van de lijnwaden-contracten, welke in der tijd tusschen de Regering en de H. M. zijn gesloten.

De Minister van Justitie dringt er op aan, dat het voorstel van den Heer van Swinderen eerst morgen worde behandeld, daar hij dan welligt in de gelegenheid zijn zal, op de gedane vragen te antwoorden. (De Min. van Kolonien was afwezig). Na eene korte woordenwisseling wordt de behandeling op morgen bepaald.

Telegrafisch Berigt van 6 uur 30 min.

Het ontwerp Handel-Maatschappij aangenomen met 30 tegen 2 stemmen. Morgen behandeling der begrooting.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Vervolg der Zitting van Zaturdag ochtend 17 December.

Na den Heer van Wintershoven (zie ons vorig nommer) voert de Heer van Rappard het woord. Ook hij wenscht voorzeker vermindering van lasten;

maar men zij omzigtig en bedenke, dat het geld, dat men heeft, noodig zal zijn, als eenmaal de producten in de Oost minder zullen opbrengen. Spreker treedt in gelijke beschouwingen deswege, als vroegere redenaars. Hij wijst de oorzaken van de armoede vooral ook aan het misbruik van den sterken drank. Het bestaande belastingstelsel is niet kwaad, omdat het, in zijn verband beschouwd, op vele voorwerpen drukt. Ook Spr. meent, dat men niet om tijdelijke duurte tot eene geheele afschaffing daarvan moet besluiten. Hij komt vervolgens meer speciaal op de belasting op het geslagt; wat zal die ontheffing baten? Niets. De prijzen zullen er niet door dalen. Spr. zet nader het denkbeeld uiteen over het ondoelmatige en ondoeltreffende van den voorgestelden maatregel. Hij komt daarbij als van zelven tot gelijke argumenten, als vorige Sprekers, als: over de verhouding tusschen de Engelsche en Nederlandsche prijzen, en wat daarmede in verband staat. Ook hij meent, dat juist het tegendeel waar is, namelijk, dat in Engeland de prijs duurder is; hij beroept zich evenzeer op cijfers. — Wij willen aan mindere klassen niet meerder leed veroorzaken, door ze eene hoop voor te spiegelen, die niet bereikbaar is. Wat het tonnegeld betreft, Spr. meent, dat de bloei van den handel en de scheepvaart, door alle mogelijke middelen moet bevorderd worden; maar als er quaestie van afschaffing van belastingen is, dan moet men toch onderzoeken, welk bedrijf het meest gedrukt en belemmerd is, en dan gelooft hij niet dat dit de handel is. — Hij besluit met dit voorstel als onaanemelijk te beschouwen.

De Heer Schimmelpenninck van der Oye stelt voor om eene avondzitting te houden, daar nog vele Sprekers zijn ingeschreven. Welk voorstel wordt aangenomen met 46 tegen 21 stemmen. Nadat eerst nog de Heer v. Bosse, en nog vijf andere leden, den Heer v. Rappard ten opzigte van de bewering van dezen, dat er in de afdeelingen niet van die afschaffing zou zijn gewaagd, hadden tegengesproken.

Avondzitting van Zaturdag 17 December.

De Heeren Dommer van Poldersveldt en van Nispen leggen gelijke verklaring af, als verscheiden leden aan het slot der ochtendzitting. Daarna worden de beraadslagingen voortgezet.

De Heer van Nispen meent, dat de voorstellers in dwaling verkeeren. Bij hem is de eenige vraag: Zal het voorstel eenigzins baten? En die moet hij ontkennend beantwoorden. Zijns inziens moet men toch eerst helpen, die het meest hulp behoeven, en die hulp moet zoo snel mogelijk werken; en dat doel bereikt het voorstel niet. Deze afschaffing strekt niet om weg te nemen dat, wat de eerste levensbehoeften drukt. Onder de eerste levensbehoeften kan hij het rund- en kalfsvleesch niet rangschikken. Ook hij wenscht der mindere klassen een stukje vleesch, maar dit wordt door dit voorstel niet bereikt. Ten bewijze, dat hij ten haren behoeve voornamelijk verligting wilde aanbrengen, strekt zijne vroegere medewerking tot de afschaffing van den accijns op het varkens- en schapenvleesch. Spr. betoogt nu weer in het breede zijne stelling: dat het grootste deel der bevolking geenszins door het voorstel zal worden gebaat, daarbij wederleggende de berekeningen van de Memorie van Beantwoording, omtrent de classificatie der ingezetenen en gezinnen. Hij treedt in vele becijferingen omtrent de verhouding der betaling in den accijns per ziel, naar gelang der bevolking, waarvan de slotsom is, dat in die gemeenten, waar de meestgegoeden wonen, de belasting wordt betaald, en dat de minvermogenden er al zeer weinig of niets aan betalen. Hij strekt die berekeningen uit over alle provincien, waar hij steeds dezelfde uitkomsten ten bewijze van zijne stelling vindt. Van die breede uiteenzetting van cijfers afstappende, komt hij terug op den toestand der mindere klasse, in verband met hetgeen hij bij de wet op de middelen, nopens de noodzakelijkheid tot afschaffing van belastingen gezegd heeft; vooral acht hij echter noodzakelijk de afschaffing van den rogge-accijns. Het onderwerpelijke voorstel acht hij onaannemelijk, als een geschenk aan de meergegoeden. De aanneming heeft z. i. nog eene schadelijke zijde, te weten, dat voor langen tijd te loor zal gaan de gelegenheid, om werkelijk de mindere klassen te ontheffen. Ten slotte spreekt hij over het tonnegeld; de afschaffing daarvan zal ook niet die klassen ontheffen, die het noodig hebben; handel en reederij bloeijen; en, als wij het tonnegeld afschaffen, dan zal België het ook doen. Spr. blijft bij de Regering aandringen op de afschaffing van den accijns op het gemaal voor de rogge, als drukkende op den minderen stand.

De Heer Mackay alleen zal vragen: 1°. kan het voorstel baten? En 2°. kan de schatkist er nadeel door lijden? Ad 1. Hij is zeer in het onzekere wien het zal moeten baten. De een zegt die; de ander, gene klasse; de een zegt de arbeider, die zegt de kleine burgerij; een derde zegt de behoeftige; de Memorie van Beantwoording zegt, in generale termen: het volk. Spr. is dus zeer in onzekerheid op dit stuk; maar hij vraagt daarbij: is het vleesch algemeen eene eerste levensbehoefte? Hij beantwoordt dit ontkennend. Ad 2°. kan de schatkist deze inkomst missen? Als men bloot het cijfer der ontvangsten, de ruime kas nagaat, dan ja; maar dat is nog geen bewijs, dat de inkomsten op zoo normalen voet zijn, dat men eene geheele bron van inkomsten zou weg mogen doen vallen. In elk geval wacht hij af de inlichtingen, door de voorstellers te geven. Wat het tonnegeld aangaat, de afschaffing daarvan behoort tehuis in ons vrij handelsstelsel; hij gelooft ook, dat, als het kan, men er toe moet overgaan. Maar nu de vraag: moeten wij niets doen? Ja, er moet iets gedaan worden; sprekers ideaal is: vrij brood en vrije grenzen. Ziet men kans, om accijnsen te verplaatsen, o zeer goed; de accijnsen zijn wel oud; maar men behoeft daarom nog tot geen income-tax te komen. Spr. zou gaarne zien afschaffing van de opcenten op de accijnsen: er zijn gemeenten, waar tot 200 opcenten worden geheven; die opcenten moeten dus zeer drukken. Al wordt het voorstel dan ook niet aangenomen, dan nog blijft er voor de Regering ruim baan om veel te doen. En men kan overigens zeer goedgezind voor de mindere klasse zijn, zonder dat men daarom tot dit voorstel toetrede. Hij althans, ten zij hij door de voorstellers anders mogt overtuigd worden, zal er tegen stemmen, omdat het voorstel niet helpt dengene die hij juist helpen wil.

De Heer Westerhof treedt in een zeer uitgebreid wetenschappelijk betoog over de voedingsmiddelen en komt ten slotte tot de afschaffing van den accijns op het geslagt, als nuttig en noodig.

Hierna wordt de vergadering gescheiden tot Maandag ochtend ten 11 ure.

Zitting van Maandag 19 December.

Voortzetting der beraadslagingen over het voorstel der negen leden.

De Heer Groen zal het voorstel beschouwen: 1°. als middel ter voorziening in den tegenwoordigen nood; 2°. als fragment van een finantieel systema; 3°. als een middel van oppositie, en 4°. als kiem van bederf der constitutionele souvereiniteit. En hij zal dan overgaan, om aan te stippen, wat hij verlangt. Spr. slotsom is deze, dat dergelijke voorstellingen in strekking en rigting gevaarlijk zijn voor de orde en rust in den lande; en hij noemt den voorslag zelven »ongehoord". Hij hoopt, dat populariteit hier plaats zal maken voor innig besef van en zorg voor nationaliteit; en dat zal afhangen van de houding van het tegenwoordige Kabinet: dit nu brengt hem tot hetgeen hij van dit Ministerie verwacht. Wij hebben, zegt hij, een »zwijgend Ministerie;" hij maakt daaruit op, dat het naar raad verlangt en hij zal dus zijn 1/68 deel van dien raad geven: 1°. in betrekking tot de politieke omstandigheden. Hier is noodig zorg voor de defensie des lands; hier is noodig, dat wij op onze eigene krachten vertrouwen, dat wij op geene bondgenooten rekenen; maar hiertoe is dan ook noodig geene finantiële desorganisatie. Dit alles sluit echter niet in, dat er niets moet gedaan worden. 2°. hij ziet ook niet op, om iets te doen door de koloniale financien; 3°. hij wacht niet met geduld, maar met ongeduld, en acht zich niet te vreden met de verklaring der Regering, dat »zoodra mogelijk" tot maatregelen zal worden overgegaan, hij verwacht geene bepaalde toezeggingen, maar daden. 4°. zijn raad is om tot practische uitkomsten over te gaan, en wel: *a.* dat men vooral lette op de hoogste belangen des volks, op bevordering van godsdienst en goede zeden; *b.* dat men zorge voor al de belangen des volks, dat men daarom volharde in zuinig beheer, maar daarom die zorge niet doe ontaarden in karigheid, en *c.* dat het Ministerie in hetgeen het voor de finantien doet en voor minvermogenden doet, stelselmatig te werk ga; niet zoo, dat het zich concessiën laat afdwingen. Besteedt, zegt spr., de amortisatie tot vermindering van opcenten, maar laat de grondslagen van het belastingstelsel onaangeroerd. Men moet het oog vestigen op den bekommerenswaardigen toestand der mindere klasse: zoo is verlangd; spr. zal eindigen met twee spreuken. Er is gezegd: »het vraagstuk der voeding van het volk is aan de orde van den dag." Hij zegt: »Het vraagstuk van de opvoeding van het volk is aan de orde van den dag, en daaronder is de voeding begrepen." Ten andere zegt hij: »zoekt eerst het Koningrijk Gods en zijne geregtigheid, en alle deze dingen zullen u toegeworpen worden."

De Heer Donker spreekt uitvoerig tegen het voorstel en bejammert het zelfs, dat het voorstel niet kan aangenomen worden; want ging het door, dan zou men de beste overtuiging hebben en door de ondervinding bewijzen, dat de uitkomst voor het beoogde doel, niets zou beteekenen; terwijl het aan de schatkist een middel onttrekt.

De Heer Dirks erlangt daarna het woord. Hij bepaalt zich tot één hoofdpunt: het finantiële vraagstuk, en meent dat de geldelijke toestand de afschaffing van een geheel middel niet toelaat.

Na een afgestemd voorstel tot eene avondzitting, wordt de zitting verdaagd tot morgen.

Zitting van Dingsdag 20 December.

Aan de orde, de voortzetting der beraadslagingen over het voorstel.

De Minister van Finantiën verkrijgt het woord, en zegt o. a., dat hij het onderwerp voor uitgeput beschouwt, en het lot van het voorstel hem niet meer twijfelachtig voorkomt: de juiste strekking daarvan is, z. i. in het licht gesteld; het ontsproot uit eene zucht, om de Regering te bemoeijelijken en wat de opgegevene bedoeling betreft, heeft het den toets in waarheid niet kunnen doorstaan.

De Minister behandelt vervolgens nog eenige punten, en zegt dat zij althans die juist niet alle middelen willen afsnijden welke zouden kunnen strekken om aan het lot der nijvere en behoeftige klassen te gemoet te komen, juist zij, die wenschen iets te doen, zich wel zullen wachten hunne stem aan het voorstel te geven. Ten slotte verklaart de Minister dat de Regering oordeelt, dat der schatkist geene meerdere opofferingen behooren opgelegd te worden, en dat zij, daargelaten wat zou kunnen gedaan worden, het voorstel ondoeltreffend en ongeraden acht.

Bij de beraadslagingen over de begrooting heeft hij 't reeds gezegd, dat zij geene bepaalde toezegging doen kan. De Regering zal handelen, geleid door het algemeen belang, door de innige zucht om het welzijn des Vaderlands waarlijk te bevorderen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BADEN.

Het Regeringsblad behelst een officieel artikel betreffende de kerkelijke geschillen, welke thans in de kerkprovincie van den Opper-Rijn, en bepaaldelijk in het Groothertogdom plaats hebben; in welk stuk de Regering de betrekking der R. K. Kerk tot den Staat openlegt, zoo als die sedert 1803 werd ge-

geregeld en sedert door onderhandelingen gewijzigd, terwijl bij verordening der Regering van 30 Januarij 1830 bepalingen zijn vastgesteld, welke wel verre van de Bisschoppen in hunne taak te belemmeren, aan de Staatsregering slechts een behoorlijk regt van toezigt moest verzekeren, en die, in de voornaamste punten, met de in de meeste andere Duitsche Staten bestaande verordeningen overeenstemt.

Van wege den Pauselijken Stoel werden, wel is waar, in 1830 en 1833 bezwaren tegen de verordening ingebragt; nadat echter te Rome deels door de Bisschoppen zelve, deels door de Regeringen, inlichtingen omtrent den waren staat van zaken ontvangen waren, werd op die bezwaren niet verder aangedrongen.

Zoo bleef tot 1848 de noodzakelijke zamenwerking der Kerkelijke en Staatsoverheden behouden; en zoo er al iets te wenschen overbleef, dan was dit in elk geval niet te wijten aan de wijze, waarop de Staats overheden het regt van toezigt uitoefenden.

In Maart 1848, te midden van den eersten hevigen storm der revolutionaire beweging, bragt de Aartsbisschop van Freiburg voor het eerst zijne eischen bij de Groothertogelijke Regering te berde. In eene memorie van 5 Februarij 1851 ontwikkelden vervolgens de 5 Bisschoppen der Opper-Rijnsche kerkprovincie hoofdzakelijk dezelfde eischen, en vorderden, zonder op de bestaande regeling van zaken in het minst acht te slaan, de strenge toepassing van abstracte beginselen, die de Pauselijke Stoel zelf nimmer op die wijs had doen gelden, waardoor een toestand zou geboren worden, die, met name in Staten waar meerdere kerkgenootschappen naast elkander staan, onmogelijk is.

De Souvereinen dier Staten deden echter de hun gedane voorstellen aan het zorgvuldigst onderzoek onderwerpen, er werden aan de Bisschoppen zeer belangrijke concessien gedaan, en de verordening van 30 Januarij 1830 zeer gewijzigd, waarbij het grootste gedeelte van datgene wat de Pauselijke Stoel in 1819 voorgesteld heeft, en nog veel waarvan destijds niet gewaagd is, werd bewilligd of aangeboden.

Deze besluiten erlangden echter den te verwachten bijval der Bisschoppen niet. De *nieuwe* verordeningen, die hun in de uitoefening van hun ambt gezag eene veel grootere vrijheid verzekeren, vinden zij met de goddelijke geboden hunner Kerk onbestaanbaar, nadat zij zelven en hunne voorgangers gedurende eene lange reeks van jaren door de vrijwillige naleving der *oudere* verordeningen getoond hebben, dat zij deze, die het kerkelijk gezag in ruime mate beperkten, niet strijdig met de goddelijke geboden vonden.

Verder wordt in dat stuk de loop der onderhandelingen van de Regering met den Aartsbisschop medegedeeld, en hoe hij onbewimpeld verklaard heeft, dat hij zich zelf de regten wilde verschaffen, die de Regering hem betwist en die hij tot dusverre nooit uitgeoefend heeft, en dat hij op den weg der gewelddadige omverwerping van den tot 1851 door hem zelven erkenden staat van bezit wilde volharden.

Eerst daarna heeft de Regering maatregelen van tegenweer genomen door het besluit van 7 November.

Daarop vaardigde de Aartsbisschop 11 November de excommunicatie uit tegen de leden van den Katholieken Opperkerkeraad en tegen den Regeringscommissaris, en deed denzelfden dag zijnen herderlijken brief verschijnen.

Zoo is de toedragt der zaak.

Wel verre van den Aartsbisschop in zijne bevoegdheid te verkorten, hadden al de verordeningen der Regering veeleer slechts eene vermeerdering en uitbreiding van die bevoegdheid ten doel. Belangrijke concessien werden onverwijld ten uitvoer gelegd en met bereidwilligheid de hand tot minnelijke schikking ontleend.

De Aartsbisschop heeft alles van de hand gewezen.

Thans echter geldt het niet meer de materiele regten der Kerk en des Staats, maar de vraag: welke beteekenis een langjarige, door beide partijen erkende en onveranderlijk in acht genomen staat van bezit heeft; of de kerkelijke overheid bevoegd kan zijn om zich, in weerwil van de tegenspraak van het Staatsgezag, niet daaraan te storen en met gewelddadige afbreking van het bestaande, de gevorderde nieuwe regten eigenmagtig uit te oefenen; of zij bevoegd is, om zich zelve en anderen van de naleving der wetten en der ten deele in gemeen overleg met haar uitgevaardigde landsheerlijke verordeningen te ontslaan en tot ongehoorzaamheid tegen het Staatsgezag op te ruijen?

— Het besluit waarbij aan de Jesuiten het verblijf in het Groothertogdom ontzegd is, wordt door de Regering gehandhaafd; alle pogingen der Jesuiten zelven zoowel als hunner vrienden in en buiten Baden, om eene intrekking of wijziging van het besluit te verwerven, zijn vruchteloos gebleven. »Regering en volk weten zeer goed, zegt het Wurtenb. Regeringsblad, dat vele betreurenswaardige zaken, die laatstelijk bij ons hebben plaats gehad, niets anders zijn dan de vruchten van het door de Jesuiten uitgestrooide zaad."

De halfofficiele *Oesterreichische Correspondenz* van den 13den dezer bevat een artikel over de kerkelijke geschillen, waarin dat blad zich vrij stellig aan de zijde van den Aartsbisschop schaart, beweert dat uit eene erkenning van de regten der Kerk niet alleen geen gevaar ontspruit voor den Staat in zijne regten en belangen, maar dat die erkenning eene onmisbare voorwaarde voor de vervulling van zijne eigene taak, en eene door het algemeen welzijn gebiedend voorgeschreven daad wezen zou.

De Berlijnsche *Zeit.* daarentegen zegt: »de ontstane botsing verwart het begrip en het bewustzijn van het regt bij het volk en, bij het gezag, hetwelk de Katholieke kerk in zaken van geloof over hare leden uitoefent, verontrust zij de gewetens. Maar zooveel schijnt niet twijfelachtig te zijn, dat de open strijd, dien de Aartsbisschoppelijke Stoel te Freiburg met de Badensche Regering begonnen heeft, en het weder te voorschijn zoeken der middeleeuwsche wapenen van banvloek en excommunicatie, het middel niet is om tot eene gewenschte schikking te geraken. Alle eerbied voor iedere kerk, en dus ook voor de Katholieke! — maar daaromtrent behoorde men zich toch niet aan begoocheling over te geven, daar in onze dagen niet ligt weder een Hendrik IV barrevoets naar Rome zou trekken, om den pantoffel van den Heiligen Vader te kussen [1])! Het is een groot onderscheid, of de kerk met eigene erkende regten in den Staat bestaan, dan of zij den Staat overheeren wil. Wanneer de Freiburgsche Aartsbisschop in zijnen onlangs uitgevaardigden herderlijken brief de leer verkondigt, dat de Christen aan de wettige overheid slechts in geoorloofde dingen gehoorzaamheid schuldig is, en wanneer hij het onderzoek en de beslissing, of iets al dan niet geoorloofd zij, aan iederen »Christen" in het bijzonder voorbehoudt, dan doet hij in waarheid niets anders dan openlijk rebellie prediken. En dat dit tot de praerogativen der Katholieke kerk en hare Bisschoppen behoort, zal toch wel niet betoogd kunnen worden."

---

[1]) Hendrik IV, Keizer van Duitschland door den Paus in den ban gedaan, kwam in Januarij 1077 naar Rome en werd na 3 dagen smeeken, barrevoets in de dikke sneeuw staande, in boetgewaad, op den 4den dag tot den Paus Gregorius VII toegelaten en begenadigd.

TURKYE.

Twee Engelsche en twee Fransche oorlogschepen zijn in de Zwarte Zee gezonden naar Sinope en naar Varna om over de toedragt der zaken nadere berigten in te winnen. Volgens mededeelingen waarop staat te maken is, zegt de *Oesterr. Corresp.*, heeft de afzending dezer schepen alleen een vreedzaam doel, en al liep een gedeelte der vereenigde vloot de Zwarte Zee binnen, dan zou dit alleen geschieden om verdere botsingen tusschen de Turksche en de Russische vloot te beletten.

— Het berigt dat de Turksche troepen in Klein-Azie, bij Akaltschik eene ernstige nederlaag hebben geleden, wordt van alle kanten bevestigd. De Turksche krijgsmagt was aldaar 10,000 man sterk en heeft 1000 man aan gesneuvelden verloren.

— Het protocol betrekkelijk het Turksch-Russische geschil, hetwelk den 5den dezer door de conferentie te Weenen is vastgesteld, besluit met eene collective nota, waarin de hoofdinhoud van het protocol wordt herhaald, die namelijk luidt als volgt:

Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Britannië en Pruissen hebben met diep leedwezen de vijandelijkheden tusschen Rusland en de Porte zien aanvangen, en wenschen levendig door hunne tusschenkomst tusschen de oorlogvoerende mogendheden, verdere bloedvergieting te verhoeden en een eind te maken aan eenen staat van zaken die den vrede van Europa ernstig bedreigt.

— Te Parijs zou tijding ontvangen zijn dat de Keizer van Rusland zich in beginsel vereenigd heeft met het denkbeeld om in eene conferentie over het herstel des vredes te onderhandelen, en dat hij bereid was eenen gevolmagtigde naar die conferentie te zenden.

— Het Pruissische oorlogs fregat Gefion en de korvet Amazone die den 3den dezer in 't gezigt waren van Gibraltar, hebben bevel ontvangen om ter bescherming van de schepen onder Pruissische vlag naar den Archipel te stevenen.

— Omtrent het zeegevecht bij Sinope wordt nog medegedeeld, dat de schade, welke de Turken geleden hebben, op eene waarde van 8 tot 10 millioen gulden wordt begroot, ongerekend de aanzienlijke geldsommen die bevat waren in de scheepskassen, van welke slechts éene gered is. De 7 Turksche fregatten hadden te zamen 336 stukken geschut aan boord. De transportschepen hadden ammunitie en linietroepen in. De fregatten alleen voerden elk 4 à 500 koppen, en behoorden tot de beste schepen der Turksche zeemagt. De korvetten hadden 18 kanonnen. Een gedeelte van de bemanning der Turksche schepen heeft in booten of zwemmende het strand bereikt. Ook is eene der Turksche stoombooten ontkomen.

— Volgens officiele berigten in de St. Peterburgsche dagbladen van den 8sten December, schijnen de vijandelijkheden ook ter zee door de Turken aangevangen te zijn. Reeds den 18den November jl. werd het Russische fregat Flora op weg van Sebastopol naar Suchum-Kaleh, op de hoogte van het fort Pizunda, aangevallen door drie Turksche stoomschepen, waarvan een, eenen Vice-Admiraal aan boord had. Het Russische fregat verdedigde zich echter met zoo veel kracht en beleid dat de overmagtige vijand met aanmerkelijk verlies afdeinsde. De bevelhebber en de manschappen van de Flora zijn deswege door den Keizer met eereblijken en geschenken beloond.

WEST-INDIE.

Uit particuliere brieven van Paramaribo van den 6den November blijkt, dat het transportschip de Merwede aldaar uit O.-I. aangekomen is met 14 Chinezen, om suiker te koken; 4 zijn er op reis gestorven. Dit schip heeft ook suikerplanten uit O.-I. aangebragt. — Van de kolonisatie valt weinig te melden; de Gouverneur gaat dikwijls op reis, om het terrein en de exploitatiewerken in oogenschouw te nemen. *(Utr. Cour.)*

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 19den December de Heer J. B. Noordendorp, van 's Gravenhage, in de Regten, na verdediging van zijn Specimen: *ad Titulum VI. Libri I. Cod. Civ. Neerl.*

PROMOTIE AAN DE UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

Den 17den December de Heer L. van Loenen, van Utrecht, in de Geneeskunde, na verdediging zijner Dissertatie: *de contagio morbi syphilitici imprimis secundarii.*

KERKNIEUWS.

De Kerkeraad der Herv. gemeente te Monnikendam heeft met eenparige stemmen Ds. B. Gewin te Oud-Loosdrecht beroepen.

— Bij de Rem.-Hervormde gemeente te Gouda is beroepen Ds. A. H. Schaltema, te Zwammerdam.

222ste Staats-Loterij.

Trekking der Eerste Klasse.

1ste Trekking. No. 12112 een prijs van ƒ20,000. No. 14609 een prijs van ƒ5,000. No. 16910 een prijs van ƒ2,500. Nos. 8127, 8351, 11964, 16443 en 19757 ieder een prijs van ƒ1,000.

2de » No. 5390 een prijs van ƒ1,250. Nos. 4607 en 19272 ieder een prijs van ƒ1,000.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed mijne dierbare Echtgenoot GERARDINA WILHELMINA VROLIK, in den ouderdom van ruim 60 jaar.

LEYDEN, 15 December 1853. J. C. ZAALBERG.

Heden overleed onverwachts, op eene voor ons zeer smartelijke wijze, onze hartelijk geliefde oudste Zoon CAREL GODFRIED, in den ouderdom van even zeven jaren.

C. MENZEL.

LEYDEN, 19 December 1853. E. M. MENZEL, geb. VAN ROMBURGH.

Eenige Kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

Mren REGENTEN DER R. C. ARMEN EN WEEZEN brengen door deze ter kennis van hunne geachte Stadgenooten, dat de eerste uitdeeling van **warme Spijs** zal plaats hebben op Dingsdag 3 Januarij aanstaande.

De **Aandeelen van 20 Portiën voor 10 weken à ƒ1.—** zijn, als vroeger, aan 't Weeshuis te bekomen.

Zij kwijten zich tevens van een' aangenamen pligt door openlijk hunnen welgemeenden dank te betuigen aan HH. Commissarissen en Leden van 't Muziekgezelschap *Sempre-Crescendo* en der Disputen *Declamatorium* en *Exercendo*, voor de loffelijke pogingen door H.Ed. in 't werk gesteld, om door de aanwending hunner der kunst gewijde talenten, mede te werken tot verzachting van 't lot hunner hulpbehoevende natuurgenooten; en Regenten door het ter hunner beschikking stellen der belangrijke sommen van **ƒ140.31** en **ƒ118.—** de gelegenheid te verschaffen, om volgens 't uitdrukkelijk verlangen der menschlievende Gevers, aan waarlijk Behoeftigen doch *niet Bedeelden wel te doen.*

Mren Regenten voornoemd,

LEYDEN, 19 December 1853. Namens dezelve.

v. BEES, *Regent-Secretaris.*

De Ondergeteekende, VOORZITTER VAN 'T ARMBESTUUR DER NED. ISRAEL. GEMEENTE alhier, betuigt langs dezen weg zijnen hartelijken dank aan HH. Studenten Leden van *Sempre-Crescendo*, *Declamatorium* en *Exercendo*, voor de gelden ten behoeve van de armen dezer Gemeente ontvangen.

LEYDEN, 21 December 1853. D. M. KOETSER, *Voorzitter.*

De Ondergeteekende brengt door deze ter kennis van het Publiek, dat hij geene **betaling** zal doen van eenigerlei Schulden hoegenaamd, door zijne Huisvrouw JANNETJE DE RIDDER aangegaan.

PIETER SEGAAR,

op het Leevendaal.

OPHEFFING VAN CURATELE.

Bij Vonnis der Arrondissements Regtbank te *Leyden*, in dato twintigsten December 1800 drie en vijftig, is, **opgeheven de Curatele**, waaronder Mejufvrouw CELIA PALING, Echtgenoote van den Heer JACOB HACK, *Schoolonderwijzer*, wonende te *Leyderdorp*, bij Vonnis der gemelde Regtbank van den veertienden September 1800 een en veertig, is gesteld geworden.

Van wege de Verzoekster.

P. K. DORFF, *Procureur.*

Bij een' **WEDUWENAAR** met een niet zeer talrijk Huisgezin wordt gevraagd: Een fatsoenlijke **Huishoudster**, van de Prot. Godsdienst, ongehuwd of Weduwe zonder Kinderen, tusschen de 30 en 45 jaren. Adres Brieven *franco* onder Lett. **H.** met schriftelijke opgaaf waar informatiën te bekomen, aan het Bureau dezer Courant.

Op mondelinge aanvragen kan geen antwoord worden gegeven.

Men verlangt met 1o Februarij een **Koek- en Banketbakkers-Bediende.** Adres met *franco* Brieven, onder Lett. **A.** aan het Bureau dezer Courant.

De gezamentlijke **BROODBAKKERS** der Gemeente *Leyden* en omstreken, in aanmerking nemende, dat de gewoonte om hunnen Kalanten toogenaamde **Kersmis- of Paaschbrood** te zenden, voor hen met groote moeite en kosten gepaard gaat.

Dat door de tegenwoordige buitengewone duurte van al wat daartoe benoodigd is, de kosten bijna worden verdubbeld.

Dat deze gewoonte aan de minsgegoede niets geeft, terwijl de gegoede het weinige dat hij ontvangt, toch doorgaans geheel of gedeeltelijk betaalt, door het geven van fooijen, enz.

Hebben onderling besloten, voortaan geen **Paasch- of Kersmisbrood** meer weg te schenken.

Zij hopen en vertrouwen, dat hunne geëerde Begunstigers, dezen maatregel zullen billijken, en niet zullen verlangen hunne Broodbakkers op groote kosten te jagen, om zelven eene onbeduidende kleinigheid te genieten.

COKE-BERIGT.

Tot nadere aankondiging zullen de voorhanden **COKE** aan de *Stedelijke Gas-Fabriek* **alléén des Maandags morgens ten 9 ure** verkocht worden, met niet meerder dan **één Mud** te gelijk.

Het aan Huis bezorgen kan niet meer plaats hebben.

De Directeur,

LEYDEN, 17 December 1853. DE TIMMERMAN.

Te Koop voor ƒ50:

Een **New-Foundlandsche Hond**, oud 16 maanden. Reflecterenden gelieven zich in Persoon of met *franco* Brieven, onder Letter **D.** te adresseren bij de Boekh. SCHREUDER EN VAN BAAK.

Bij de Publieke Veiling op den 20sten December 1853, ten overstaan van den Notaris Jr. KEMPENAAR, residerende te *Woubrugge*, in het Gemeentehuis te *Koudekerk* gehouden, zijn de Percelen in Bod gebragt, als:

No. 1 op ƒ4,300. No. 2 op ƒ1,350. No. 3 op ƒ285. No. 4 op ƒ1,400 en No. 5 op ƒ540.

Zullende op Vrijdag den 23sten December 1853, van des morgens ten 9 tot des middags ten 12 ure, ten Kantore van voormelden Notaris verhoogingen kunnen worden gedaan, tegen genot van een vijfde van iedere verhooging, terwijl de Afslag blijft bepaald op Dingsdag den 27sten December 1853, des morgens ten *elf* ure, in het Gemeentehuis voornoemd.

OPENBARE VERPACHTING

op het Raadhuis binnen de Gemeente *Leyden*, op Donderdag den 22sten December 1853, voor den tijd van **twee** jaren, ingaande den 1sten Januarij 1854, van de **Opbrengst der Marktgelden** van de **Beestenmarkt** binnen deze Gemeente; de Voorwaarden liggen dagelijks ter lezing ter Plaatselijke Secretarie.

OPENBARE VERKOOPING,

op de Buitenplaats *Stadwijk*, buiten de Hoogewoerdspoort der Stad *Leyden*, onder *Soeterwoude*, op Woensdag den 28sten December 1853, des voormiddags ten 10 ure, van **42** Opgaande Eiken en Iepen **Boomen**, ter zwaarte van 51 tot 44 duim middellijn, **2** zware Populieren **Boomen**, voorts eene partij Eiken en Iepen **Opperhout**, Esschen en Wilgen **Hakhout**, eene partij oude gebikte **Steenen**, en hetgeen meerder zal worden geveild.

Te zien in de laatste week vóór de Verkooping, dagelijks van 11 tot 2 ure, mits zich aanmeldende bij den Tuinman op de Plaats; kunnende alles gemakkelijk te Water en te Land worden vervoerd.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 19 December.

			Afgel. koers.	Hoogst. koers.	Gesloten.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à	2½	pCt.	61 3/4	61 15/16	61 15/16
Dito Certificaten	3	»	74	74 1/4	74 1/4
Dito dito	4	»	93	93 1/8	93 1/8
Amortisatie Syndicaat	3½	»	—	—	—
Handelmaatschappij	4½	»	125	—	—
O. I. Leening	4	»	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg	4½		—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	4½	»	100	—	—
Haarlemmermeer	5	»	99 15/16	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	»	—	—	—
Dito dito	5		—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5		104½	105	105
Dito dito 1828 en 1829	5		103½	—	—
Cert. bij dito 1821 en 1823	5		94 3/4	—	—
Dito 1840	4		89	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	»	87 1/4	87 3/4	—
Dito dito Nieuwe	4	»	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	»	62	—	—
Certificaten van dito	6	»	—	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500		159½	160	—
Dito Obligatiën	4		82	82	81
SPANJE, Obligatiën	1	pCt.	21 5/8	21 1/4	21 1/4
Dito Obligatiën	3		—	—	—
Dito Binnenl. à 5 Millioen	3		41 3/4	41 1/4	41 1/4
Bewijzen Coupons			5 1/4	5 3/8	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5		—	—	—
Dito	4	»	—	—	—
Dito Metall.	5	»	76	76 1/4	—
Dito Nieuwe	5	»	92	92 1/4	92 1/4
Dito 1847	2½	»	39 1/16	39 1/16	—
BELGIË, Bank.	2½	»	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	2½	»	—	—	—
BRAZILIË, 1824 100 £	5		95½	95 3/4	95 3/4
PORTUGAL, te Londen	3		36 1/8	36 1/8	36 1/8
Dito dito	4		—	—	—
VENEZUELA,	3½	»	31 1/4	—	—
MEXICO,	3	»	22	22 1/8	—
AMERIKA, Bankactiën			4	—	—

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. LA LAU.